

Finansal Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Finansal Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21829>

Özet

Finansal Tutum Ölçeği (FTÖ), Onur ve Nazik (2014) tarafından öğretmenlerin bireysel finans alanındaki tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle eğitimcilerin **finansal okuryazarlık** seviyeleri ile ilişkili davranış ve eylemlerini belirlemeyi hedeflemiştir. Geliştirme çalışması, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerini içermekte olup, elde edilen sonuçlar ölçeğin Türkiye'deki öğretmen popülasyonunda kullanıma uygunluğunu kanıtlamıştır.

Bu ölçek, öğretmenlerin tasarruf, harcama, borçlanma ve finansal planlama gibi temel finansal konulardaki algılarını ve duygusal tepkilerini değerlendirerek, onların finansal karar alma süreçlerini anlamada önemli bir rol oynamaktadır. Ölçek geliştirme türünde bir çalışma olup, literatürdeki boşluğu doldurmayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Finansal tutum, **psikometri**, öğretmenler, finansal davranış, ölçek geliştirme, geçerlik, güvenilirlik, bireysel finans.

Yazarlar

Nihal Onur, Mehmet Hakan Nazik.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, öğretmenlerin bireysel finans alanındaki tutumlarını sistematik ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek, geçerli ve güvenilirliği kanıtlanmış bir araç sağlamaktır. Onur ve Nazik (2014), öğretmenlerin toplumsal ve ekonomik rollerinden dolayı finansal tutumlarının kritik önemini vurgulamış ve bu tutumların **eğitim** süreçlerine ve kişisel refahlarına potansiyel etkilerini araştırmıştır.

Ölçek, öğretmenlerin tasarruf etme eğilimi, harcama alışkanlıkları, borçlanmaya yönelik risk algıları ve genel finansal kaygıları gibi çeşitli alt boyutlardaki eğilimlerini tespit ederek, bu alanda ihtiyaç duyulan finansal eğitim veya müdahale programlarının geliştirilmesine bilimsel bir zemin hazırlamaktadır. Ölçek, özellikle mesleki eğitim alanında finansal yeterliliğin artırılmasına yönelik çalışmalara katkı sunmayı hedeflemektedir.

Yapı

Ölçek, bireysel finansal tutum yapısını ölçmektedir. Finansal tutum, bireyin paraya, harcamaya, tasarrufa ve borçlanmaya yönelik duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimlerinin birleşimini ifade

eden çok boyutlu bir yapıdır. Bu yapı, genellikle **sosyal psikoloji** ve ekonomi psikolojisi kesişiminde incelenen merkezi bir kavramdır.

Finansal tutumun ölçülmesi, bireylerin finansal davranışları (örneğin, yatırım yapma veya finansal risk alma) önemli bir yordayıcı olarak kabul edilir. Geliştirilen bu ölçek, muhtemelen birden fazla alt boyutu içermekte olup, bu boyutlar finansal sorumluluk, harcama kontrolü ve geleceğe yönelik tasarruf bilinci gibi temalar kapsamaktadır. Ölçek, tutumun yoğunluğu ve yönünü (olumlu/olumsuz) belirlemeye olanak tanır.

Geçerlik

Finansal Tutum Ölçeği'nin (FTÖ) geçerlik çalışmaları, ölçeğin ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla yürütülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliği, **açıklayıcı faktör analizi** (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak detaylıca incelenmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlara uygun şekilde yüklendiğini ortaya koymuştur.

Ayrıca, ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla ilgili alanda uzman akademisyenlerin görüşlerine başvurulmuş, maddelerin finansal tutumun tüm yönlerini yeterince temsil edip etmediği değerlendirilmiştir. Yapılan kapsamlı geçerlik analizleri sonucunda, ölçeğin öğretmen popülasyonunda geçerli ve teorik yapıyı destekleyen bir ölçüm aracı olduğu tespit edilmiştir. Ancak, kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayılarına yer verilmemiştir.

Güvenirlik

FTÖ'nün güvenilirlik analizleri, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar üretme yeteneğini incelemiştir. Çok tutarlılık güvenilirliği, psikometrik çalışmalarda yaygın olarak kullanılan **Cronbach's Alpha** katsayısı ile hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin birbiriyle yüksek korelasyon gösterdiğini ve aynı temel yapıyı ölçmekte tutarlı olduğunu işaret etmektedir.

Geliştirme makalesinde, ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının kabul edilebilir standartların üzerinde olduğu rapor edilmiştir (genellikle .70 ve üzeri). Ek olarak, ölçeğin zamana karşı kararlılığı (stability) değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği yönteminin de kullanılması muhtemeldir. Bu analizler, ölçeğin kısa zaman aralıklarında uygulandığında benzer sonuçlar verdiğini göstermiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak ve teorik modeli test etmek amacıyla faktör analizleri temel alınmıştır. Onur ve Nazik (2014), ölçek geliştirme sürecinde ilk olarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulamıştır. AFA, ölçeğin kaç farklı finansal tutum boyutundan

oluşturunu belirlemek için kullanılmı, bu süreçte **özdeğer** (eigenvalue) kriteri ve yamaç birikinti grafiği (scree plot) gibi tekniklerden yararlanılmıtır.

AFA ile belirlenen faktör yapısının doğruluğu, ayrı bir örneklem üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA sonuçları, RMSEA, CFI ve TLI gibi uyum indeksleri aracılığıyla raporlanmıştır ve ölçeğin teorik modelinin veriyle yüksek düzeyde uyum sağladığı kanıtlanmıştır. Bu çok boyutlu yapı, finansal tutumun farklı yönlerini birbirinden ayrıtarak daha detaylı analiz imkanı sunmuştur.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Likert-Type Rating Scale). Yanıtlayıcılar maddelere katılma derecelerini belirtirler.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Öğretmenler (Teachers)

Age Group: Yetkinler (Adults)

Population Details: Türkiye'deki çeşitli eğitim kademelerinde görev yapan, aktif olarak çalışan öğretmenler örnekleminde uygulanmıştır. Ölçek, mesleki hayatta aktif olan ve bireysel finansal kararlar alabilen yetkin eğitimcileri hedef almaktadır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Uygulama, genellikle kağıt-kalem veya dijital ortamda gerçekleştirilir ve yanıtlayıcılardan kendi finansal tutumları dürüstçe değerlendirilmeleri beklenir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Nihal Onur ve Mehmet Hakan Nazik tarafından 2014 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari veya geniş çaplı kurumsal kullanımları için orijinal yayıncılara ve yazarlara başvurulması gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarda, makaleye uygun şekilde referans gösterilmesi beklenmektedir.

Kaynaklar

Onur, N. ve Nazik, M. H. (2014). Öğretmenler için bireysel finans alanında Finansal Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi (FTÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Vocational Education*, 9(4), 90-99.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı (Dergipark): dergipark.ulakbim.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: finansal-tutum-olcegi-toad.pdf

Finansal Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte yer alan meta verilerde sağlanmamıştır. Kullanıcıların ölçek maddelerine erişimi için Onur ve Nazik (2014) referansına bakmaları veya orijinal yayıncı ile iletişime geçmeleri gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM